

Politiker får kritik för vårdmissar

Socialstyrelsen riktar allvarlig kritik mot ansvariga politiker och sjukhusledning i Lund för situationen vid kirurgkliniken sommaren 2001. Bristen på vårdplatser var så allvarlig att patientsäkerheten och den medicinska kvaliteten var i fara.

II Det är ett unikt beslut där kritiken läggs på politisk landstingsnivå. Däremot riktas ingen kritik mot Kirurgiska kliniken och dess verksamhetschef.

– Det känns skönt att Socialstyrelsen hörsammat vårt rop på hjälp. Under flera års tid har såväl verksamhetschefen som ett flertal kolleger informerat sjukhusledningen om att den rådande resursbristen under långa perioder äventyrar patientsäkerheten, säger Thomas Zilling, kirurg och ordförande i Överläkarsföreningen.

– Då jag kom tillbaka från min semester hade vi 30 patienter utanför den egna kliniken fördelade på närmast samtliga sjukhusets öppna avdelningar. Till hjälp hade vi handskrivna listor med personnummer, namn och diagnos, som gick som »stafettpinor« mellan av- och pågående jour. Vem som helst kan förstå att patientsäkerheten ibland var hotad.

Antalet vårdplatser vid den kirurgiska kliniken har minskat under 90-talet. Vårdtyngden har ökat, sjuksköterskor och läkare har slutat och särskilt bristen på sjuksköterskor är svår. Ett ökat tryck på kliniken har lett till att man fått placera ut kirurgpatienter på andra klinikers avdelningar, så kallade uteliggare. Antalet externa kirurgiska patienter var i genomsnitt sju per dag under 2001 fram till dess att Kirurgiska akutvårds-

FOTO: KRISTOFFER LINDBLAD

»Skönt att Socialstyrelsen hörsammat vårt rop på hjälp«. säger Thomas Zilling, kirurg i Lund.

avdelningen, KAVA, sommarstängde.

– En kirurgsjuksköterska ser tecken tidigt på en patient, som man på en onkologisk avdelning kanske inte iakttar. Det är dessutom svårt för jouten att ha kontroll över patienterna säger docent Christer Staël von Holstein, verksamhetschef på kirurgen 1998–2001.

Under mars 2001 var situationen på kirurgen så svår att man under två veckors tid hade stopp för elektiva operationer. Skyddsombudet på kirurgkliniken larmade sjukhusledningen

– Jag skickade en skrivelse i mars att man omedelbart borde öppna en avdelning bemannad av ett uthyrningsföretag, berättar Christer Staël von Holstein.

Men sjukhusledningen svarade nej.

När både KAVA och en av två kirurgavdelningar stängde för semester i juli blev situationen ohållbar. Antalet uteliggare ökade och som mest hade man 41 uteliggande patienter.

Den 11 juli skrev alla kirurger i tjänst till sjukhusdirektören under rubriken: »Nu går det inte längre« och tecknar bilden av en mycket dålig arbetsmiljö där patientsäkerheten sätts i fara.

Fallet med en patient som legat på extern avdelning och avlidit har anmälts enligt Lex Maria. Utredningen blir klar under våren.

I september anmälde Saco den kirurgiska akutsjukvården till Socialstyrelsen och tillsynsläkare Karin Hedner på regionala tillsynsenheten i Malmö har handlagt fallet. Granskningen blev klar i slutet av januari i år och kritiken mot distriktsnämnden och sjukhusledning är allvarlig.

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen har distriktsnämnden yttersta ansvar för att det skall finnas »den personal, de lokaler och den utrustning som krävs för att vård skall kunna ges«. Situationen under sommaren 2001 var förenad med »avsevärda risker för patientsäkerheten och den medicinska kvaliteten«. Huvudorsaken var brist på tillgängliga vårdplatser. Socialstyrelsen noterar att de verksamhetsansvariga under hösten vidtagit åtgärder som avsevärt förbättrat patientsäkerheten och man riktar ingen kritik mot dem.

Sjukhusdirektören ska senast 30 april svara på kritiken.

Erik Dahlman
frilansjournalist

Oenighet om politikerna visste om problemet

II Att personalbristen på kirurgen var ett stort problem måste ha varit uppenbart för alla, medger chefläkare vid Universitetssjukhuset i Lund, Ingemar Ihse. Men att det skulle medföra så stora problem som det gjorde under sommaren hade ingen räknat med.

Ingemar Ihse säger att situationen i stort på kirurgkliniken inte kunde ha varit okänd för den politiska ledningen. Sjukhusledningen hade informerat både produktionsberedning och distriktsnämnd om att personalbristen på kirurgkliniken gjorde att det inte fanns tillräckligt många vårdplatser. Och när kirurgen av detta skäl fick göra uppehåll med elektiva operationer och cancerope-

rationer en period under våren fick produktionsberedningen information om det. Då gick sjukhusledningen dessutom ut med ett pressmeddelande.

Socialstyrelsen menar i sitt beslut att distriktsnämnden för mellersta Skåne såsom beställarnämnd är ytterst ansvarig.

Ordförande Annica Annerby Jansson (m), tillträdde i oktober, då hennes företrädare, Benny Jönsson (m), avgick. Benny Jönsson kan inte påminna sig att sjukhusledningen informerat honom om att situationen på kirurgkliniken skulle ha varit särskilt kritisk sommaren 2001.

Annika Annerby Jansson har skrivit till Socialstyrelsen i Malmö och bett att

få ett samtal om distriktsnämndens roll.

– Vi är väldigt undrande inför Socialstyrelsens kritik eftersom vi skiljer på beställare och utförare i den här organisationen. Det är klart uttryckt att vi som beställare inte ska gå in i verksamheten.

Hon säger att Universitetssjukhuset i Lund har fått de medel de begärde i senaste budgeten och att man inte fått propäer om att det skulle saknas pengar.

– Det här är inget ekonomiskt problem utan en personalfråga. Därför undrar vi hur Socialstyrelsen tänker sig att vi ska arbeta med de här frågorna.

Elisabet Ohlin
elisabet.ohlin@lakartidningen.se